

– Tað kemur ikki óvart á meg, at hetta hendir, heldur undrar tað, at tað ikki er hent nógv fyrr, sigur Magni Laksáfoss, orkubúskaparfrøðingur, um íkomnu støðuna, har arábisku londini trýsta ráoljuprísir niður fyri at steðga øktari kapping frá oljuframleiðslu úr tjørusandi og skifterfláum. Men hann væntar, at fløvin frá bíligari olju verður stokkutur hjá brúkarunum.

fellur, heldur undrar tað, at tað ikki er hent nógv fyrr, tá so nógv nýggj framleiðsla er komin inn á marknaðin, sigur Magni Laksáfoss.

KVALA FRAMLEIÐSLU

Hvussu leingi hetta prískríggið fer at vara, er óvist, men at prísirnir hækka aftur innan alt ov leingi, er hann visur í.

– Primera málið hjá arabisku oljulondunum er, sambært altjóða greinarum, at kvala oljuframleiðsluna úr tjørusandi og úr skifer. Henda framleiðslan er so kostnaðartung, at hon krevur ein ráoljuprís á millum 80 og 100 dollarar fyri tunnuna, um hon skal klára at kappast. Nú er tunnuprísurin á veg móti 65 dollarum, so tað sigur seg sjálvt, at tað bara er ein spurningur um tíð, áðrenn framleiðslan úr tjørusandi og skifer fer at minka.

– Higartil hava tað serliga verið lutfalsliga smá og harvið figgjarliga veik oljufeløg, ið hava lagt seg eftir hesi framleiðslu og tað kann tí gerast sera trupult hjá teimum at yvirliva eitt prískríggið

– Um prískríggið fær nakrar framleiðarar at gevast, vil útboðið á marknaðinum minka aftur, og tiskil vil prísurin av somu orsök hækka aftur, sigur Magni Laksáfoss.

LEITIFEPUR BURTUR

Eitt annað mál við prískrígnum er, at arábisku londini vóru vordin ørkymlað av sanna leitifeprinum, ið hevur valdað nú í nógv ár. Høgi oljuprísurin hevur gjørt, at áhugin at leita djúpt og har mógulig framleiðsla annars er kostnaðartung, hevur verið stórur. Og

tess meira ágangandi tað verður leitað eftir olju kring allan heimin, tess størri eru sannlíkindini fyri, at olja verður funnin. Avleiðingin av tí er økt kapping hjá seljarunum á ráoljumarknaðinum. Eisini hetta síggja arábisku londini sum eina hótta imóti teirra ráðandi marknaðarstöðu.

– Leitihugurin var longu minkaður nakað seinastu tíðina undan prísfallinum, og prísfallið fær væntandi hugin at minka enn meira. Tað síggja vit jú eisini á føroyska landgrunninum, har leitiloyvi verða latin inn, og ongin nýggj leiting er stungin út í kortið.

– Minkandi leitihugur í nøkur ár kann fáa ávirkan á framleiðsluna um nøkur ár við tað, at tess minni olja verður funnin, tess minni nýggj framleiðsla kemur inn á marknaðin, sigur Magni Laksáfoss.

DÝRUR MARGINALUR

Men spurningurin er, hví vit skulu vænta okkum ein ráoljuprís á fleiri hundrað dollarar fyri tunnuna um nøkur ár, tá pínugáttin fyri framleiðslu úr tjørusandi og skifer er 80-100 dollarar fyri tunnuna.

– Tað er altíð hin seinasta tunnan, dýrasti marginalurin, sum setir prísir, tá vit hava við ein vinnubúskap sum olju at gera. Í dag eru marginalframleiðslurnar tjørusandurin og skiferoljan, og tí liggur ein javnvágsprísur nökulunda har sum kostnaðurin av hesum framleiðslum liggur – tað er um 80-100 dollarar fyri tunnuna. Um prísurin í eitt tíðarskeið fer niður um hetta prísstöðið, vil henda framleiðslan minka. Tískil vil samlaða útboðið á marknaðinum minka, og hetta

vil trýsta prísir upp aftur, soleiðis at framleiðslurnar koma inn aftur á marknaðin.

– Bæði IMF og IEA siga í teirra frágreiðingum, at fyri at nøkta eftirspurningin á marknaðinum tey komandi árin, mugu støðugt nýggjar framleiðslur setast í gongd og at hetta krevur ein alsamt hægri oljuprís. Fyri nøkrum árum síðani var ein prísur á 30 dollarar nóg mikið til at fáa neyðugu framleiðsluna framda, nú má prísurin liggja munandi hægri enn tað, og í komandi árum má hann vera uppaftur hægri aftur, sigur Magni Laksáfoss.

SPERDAR FIGGJARLÓGIR

Men umframt eitt prískríggið eru tað sambært búskaparfrøðinginum eisini heilt onnur stórpólitisk viðurskifti, ið kunnu hugsast at tvinga prísir uppaftur nokkso skjótt.

Nógv lond hava brúk fyri einum høgum oljuprísir fyri at fáa teirra búskapir at hanga saman. Bretska tíðindavikublaðið The Economist hevur gjørt eitt yvirlit yvir ymisk lond, ið visir, at lond sum Iran, Venesuela, Nigeria, Irak, Libya, Russland og Saudi Arabia øll hava tørva á einum oljuprísir á omanfyri 90 dollarar fyri tunnuna fyri at fáa teirra figgjarlógir at hanga saman.

Tí er tað sambært Magna Laksáfoss onki, ið talar fyri, at núverandi støðan við fallandi prísirum verður varandi. Tvørturímóti.

– Nógv av hesum londunum hava oljufeløg, sum staturin eigur og stýrir. Hetta merkir, at stjórnirnar í hesum londunum hava ein áhuga at trýsta prísir upp aftur og kunnu eisini aktivt viðvirka til at hetta kann henda, staðfestir hann.

HÆGRI PRÍSIR Í DUOPOLI

FLEIRI ORSØKIR ERU TIL, AT PRÍSIRNIR Á BRENNIEVNI Í FØROYUM IKKI NEYVT FYLGJA PRÍSGONGDINI Á EVROPEISKA MEGINLANDINUM, MEN KORTINI ER TAÐ EIN SANNROYND, AT EIN BEINLEIÐIS DUOPOL-EFFEKT ER HÆGRI PRÍSIR SAMANBORIÐ VIÐ SØLU Í VERULIGARI KAPPING, SIGUR MAGNI LAKSÁFOSS, BÚSKAPARFRØÐINGUR

Ingolf S. Olsen – PRESS

Sambært Magna Laksáfoss, búskaparfrøðingi við serligum áhuga fyri orkubúskapi, er tað ikki so lægt, at føroysku útsøluprísirnir á bensini og diesel ikki háttu sær sum teir donsku í mun til ráoljuprísir. Tað er serliga teir donsku prísirnar, ið føroysku brúkararnir samanbera við.

– Tað eru nógvar orsøkir til, at prís-gongdin er ymisk. Føroysku feløgini keypa fyri tað fyrsta ikki ráolju, men ymiskar oljuúrdráttir, og brennievni verður keypt við støði í langtíðar sáttmálum. Tað merkir støðugari prísir, tí prísföll og prishækkingar á spottmarknaðinum, har prísirnir alla tíðina broytast, sláa ikki so skjótt ígjøgnum her heima.

– Men tá tað er sagt, so haldi eg kanska, at prísföllini her heima orsakað av ógvusliga fallandi ráoljuprísinum í seinastuni eru rættiliga spøk. Tað virkar, sum at oljufeløgini eru í so seiglig at skrúva prísir niður, tá ráoljuprísurin fellur, meðan tað gongur heldur lættari hinvegin. Allar umberingarnar, sum vit eru von at hoyra frá oljufeløgnum, til dømis um lítlu søluna í okkara litla samfelag og dýra flutningin, er tó ikki allur sannleikin, tí eitt duopol hevur júst hasa effektina, at prísirnir eru trekir at flyta seg til gagns fyri brúkaran. Tí undrar henda gongdin meg heldur ikki, sigur Magni Laksáfoss.